

Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) 2022-2023 Sezonunda Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu (PFDK) Kararlarının Analizi

Turkish Football Federation (TFF) 2022-2023 Season Analysis of Professional Football Disciplinary Board (PFDK) Rules

*Bırol Şimşek¹, Alay Kesler²

¹ İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Lisanüstü Eğitim Enstitüsü, birolsimsek@gmail.com, 0000-0003-1729-2065

² İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Spor Bilimleri Fakültesi, alayk@hotmail.com, 0009-0001-8663-1350

ÖZET

Bu çalışmada; Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) 2022-2023 Sezonunda Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu (PFDK) tarafından verilen kararların incelenmesi amaçlandı. Araştırma TFF resmi sitesinde ilan edilen, araştırmacı tarafından konu ile doğrudan ilgisi olduğu varsayılan 2.822 PFDK kararı ile yürütüldü. TFF PFDK kararlarının analizi için içerik analiz yöntemi kullanıldı. Elde edilen verilerin analizinde istatistiksel değerlendirme programından yararlanıldı. Yapılan analizlere göre; en çok TFF 3. Lig müsabakaları sonrasında disiplin cezası verildiği [794 defa (%28,14)], verilen disiplin cezalarında ağırlıklı olarak para cezasının [1.493 defa (%52,91)] verildiği, bunun da en çok taraftarlar yüzünden verildiği [1.158 defa (%41,03)] görülmüştür. Cezaların çoğunlukla; çirkin ve kötü tezahüratlar [736 defa (%26,08)], sportmenliğe aykırı hareket [604 defa (%21,40)] ve saha olayları [426 defa (%15,10)] yüzünden verildiği görüldü. Liglere göre; Spor Toto 1. Lig, Spor Toto 1. Lig Play Off, Spor Toto Süper Lig ve TFF 2. Lig müsabakalarında en fazla çirkin ve kötü tezahürat yüzünden, TFF 2. Lig Play Off müsabakalarında saha olayları nedeniyle, TFF 3. Lig, TFF 3. Lig Play Off ve Ziraat Türkiye Kupası müsabakalarında sportmenliğe aykırı hareket sebebiyle, Turkecell Süper Kupa müsabakalarında merdiven boşlukları boş bırakılmadığı için disiplin cezası verildiği belirlendi. Para cezasının çoğunlukla uygulanıyor olmasına rağmen disiplin cezalarında çok fazla yer tutuyor olması, miktar olarak cezaların önleyici ve caydırıcı olmadığını düşündürülebilir. Saha olaylarının önlenmesi için özel güvenlik tedbirlerinin artırılması gerektiği, sportmenliğe aykırı davranışların da azaltılması için tüm lig kategorilerinde sportmenlik ve fair-play ruhunun anlatılması, özellikle de 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun hükümlerine uyulması için gerekli tedbirlerin alınması gerektiği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Futbol, Disiplin, Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu, Türkiye Futbol Federasyonu.

ABSTRACT

The aim of this study was to analyze the decisions made by the Turkish Football Federation (TFF) Professional Football Disciplinary Board (PFDK) in the 2022-2023 season. The research was conducted with 2,822 PFDK decisions announced on the official website of the TFF and assumed to be directly related to the subject by the researcher. Content analysis method was used to analyze the TFF PFDK decisions. Statistical evaluation program was used to analyze the data obtained. According to the analysis, it was observed that most disciplinary penalties were imposed after the TFF 3rd League competitions [794 times (28.14%)], fines were imposed [1,493 times (52.91%)], and most of the disciplinary penalties were imposed for fans [1,158 times (41.03%)]. The fines were mostly imposed for ugly and bad cheering [736 times (26.08%)], unsportsmanlike conduct [604 times (21.40%)] and field incidents [426 times (15.10%)]. According to the leagues; it was determined that most of the disciplinary penalties were imposed for ugly and bad cheering in Spor Toto 1st League, Spor Toto 1st League Play Off, Spor Toto Super League and TFF 2nd League competitions, for field incidents in TFF 2nd League Play Off competitions, for unsportsmanlike conduct in TFF 3rd League, TFF 3rd League Play Off and Ziraat Turkish Cup competitions and for not leaving the stairwells empty in Turkecell Super Cup competitions. Although fines are mostly imposed, the fact that they take up too much space in disciplinary penalties may suggest that the amount of fines is not preventive and deterrent. It can be said that special security measures should be increased in order to prevent field incidents, and in order to reduce unsportsmanlike behaviors, the spirit of sportsmanship and fair-play should be explained in all league categories, and especially necessary measures should be taken to comply with the provisions of Law No. 6222 on the Prevention of Violence and Irregularity in Sports.

Keywords: Football, Discipline, Professional Football Disciplinary Board, Turkish Football Federation.

Citation: Şimşek, B. & Kesler, A. (2023). Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) 2022-2023 Sezonunda Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu (PFDK) Kararlarının Analizi. Herkes için Spor ve Rekreasyon Dergisi, 5 (2), 118-129.

Gönderme Tarihi/Received Date:
29.11.2023

Kabul Tarihi/Accepted Date:
22.12.2023

Yayınlanma Tarihi/Published Online:
30.12.2023

<https://doi.org/10.56639/jsar.1397630>

* Corresponding author:
birolsimsek@gmail.com

GİRİŞ

Spor müsabakalarının belirli kuralları vardır ve bu kurallara o müsabakada görevli herkesin istisnasız olarak uyması beklenir. Bu kurallara uygun hareket etmeyenler için ise uygulanacak disiplin cezaları vardır. Disiplin cezaları önleyici, bastırıcı ve caydırıcı niteliğe sahip olmalıdır. Bu özelliklere sahip olmayan disiplin cezaları, amaca hizmet etmeyebilir. Müsabaka öncesinde kulüp yetkililerinin, sporcularının, taraftar gruplarının vb. vermiş oldukları demeçler, müsabaka iklimini belirleyebilir. Hemen hemen tüm spor branşlarında bir rakip ve mücadele vardır. Bu mücadele için fiziki güç, dayanıklılık, koordinasyon, sürat vb. faktörlerin biri, birkaçı veya hepsi gerekebilir. Futbol; bu faktörlerin çoğunun geçerli olduğu yüksek tempolu bir oyundur ve doğası gereği içinde biraz sertlik barındırır. Günümüzde gerek profesyonel gerekse de amatör liglerimizde saha ve tribün olaylarının giderek arttığı üzülmektedir. En son yaşanan ve bir kulüp başkanının sahaya girerek müsabaka hakemine yumruk atması, sonrasında onunla birlikte sahaya girenlerin yerde yatan hakeme tekme ile saldırmaları ülkemiz adına hiç de iyi bir görüntü çizmemiştir. Üstelik bu davranışları daha önce sergileyenleri verilen cezaların önleyici ve caydırıcı olmadığını işareti olarak kabul edilebilir. Bu çalışmanın amacı; Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu'nun 2022-2023 sezonunda disiplin ihlali oluşturan fiilleri ve bu cezaların sıklığını belirlemektir.

Sporda Saldırganlık ve Şiddet: Sosyal psikologlar saldırganlığı; “bir davranış olarak saldırganlık, bir kişinin zarar görmeyen başka bir kişiye yönelik zarar verme kastı taşıyan davranışdır” şeklinde tanımlamıştır (Baron ve Richardson, 1994; Akt. Jhangiani ve Tarry, 2014). Tanımda “kast” kelimesi özellikle dikkat çekicidir. Amerikan Psikoloji Derneği (APA, Saldırganlık) saldırganlığı; “başkalarına fiziksel ya da psikolojik olarak zarar verme amacı taşıyan davranış” olarak tanımlamıştır (APA, b.t.). Şiddet ve Sağlık Hakkında Dünya Raporu'na göre şiddet; “yaralanmayla, ölümlerle, psikolojik zararlar, gelişim bozukluğu

veya mahrumiyetle sonuçlana(bile)n, kendisine, başkasına ya da bir grup veya topluluğa karşı, tehditkâr ya da fiziksel olarak kasıtlı fiziksel güç veya kuvvet kullanımı” olarak tarif edilmiştir (WHO, Şiddet). Şiddet, fiziksel, cinsel, duygusal, ekonomik ve siber olarak gruplara ayrılabilir (Polat, 2016).

Literatürdeki bazı çalışmalar, spordaki saldırganlık ve şiddeti hegemonik erkeklik kavramı ile bağdaştırır. Dunning’e göre; modern sporlar gerginliği yatıştırmak yerine arttırmak üzere yapılanmıştır. Sporda şiddet önemli bir sosyal sorun olup, spor da erkeği imtiyazlı konuma yerleştiren ideolojilerin yeniden üretilmesi için şiddetin kullanıldığı bir faaliyet haline gelmiştir (Dunning, 2001). Bu haliyle şiddet gösterme eylemi, kişinin erkekliğini topluma kanıtlamasının bir yolu olarak kabul edilmektedir (Laloğlu, 2018, s. 393).

Ülkemizde müsabaka başlamadan, oynanırken ve bittikten sonra, müsabakanın yapıldığı yerdeki düzeni sağlamak amacıyla “Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun” yürürlüğe konulmuştur. Kanun; “müsabaka öncesinde, esnasında veya sonrasında, spor alanları ile bunların çevresinde, taraftarların sürekli veya geçici olarak gruplar halinde buldukları yerlerde veya müsabakanın yapılacağı yere gidiş ve geliş güzergâhlarında, takımların kamp yaptığı yerlerde uygulanacak güvenlik önlemlerini, şike, teşvik primi ve diğer yasak fiil ve davranışları, bunlara uygulanacak yaptırımları, spor kulüplerinin, spor kulübü yöneticilerinin, sporcularının ve diğer görevlilerinin, genel kolluk veya özel güvenlik görevlilerinin, hakemlerin, taraftarların, taraftar derneklerinin, taraftar temsilcilerinin, spor federasyonlarının, yazılı veya görsel ya da işitsel kitle iletişim kuruluşları ile mensuplarının ve diğer ilgili kişi ve kurumların spor müsabakalarında şiddet ve düzensizliğin önlenmesine ilişkin hususlardaki görev ve sorumluluklarını” kapsar (Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun, 2023).

Futbolda Şiddet: “Spor sevgi, barış ve kardeşliktir” demiştir Ulu Önderimiz Gazi Mustafa Kemal Atatürk. Özünde sevginin, barışın ve kardeşliğin ön planda tutulması gereken sporda, bazen hiç istenmeyen olaylara da rastlamak mümkündür. Hemen hemen her branşta şiddet, tribün ve saha olayları olabilir. Spor rekabet işidir ve kimse yenilmek için sahaya çıkmaz. Birincil hedef centilmenlik içinde rakibini yenmek olmalıdır. Şiddet olaylarının ülkeler bazında azı veya çoğu, doğusu veya batısı yoktur. Bu gün futbolun beşiği olarak kabul edilen İngiltere’de 1979-1990 yılları arasında İngiltere Başbakanı olarak görev yapan Demir Leyli olarak da bilinen Margaret Thatcher, uzun yıllar “Heysel Faciası” olarak akıllarda kalan olay sonrasında İngiliz takımlarının 5 (beş) yıl boyunca Avrupa’ya çıkışını yasaklamıştır. Şiddet, insanoğlunun doğasında içgüdüsel olarak vardır. İnsan iki şeyi ön planda tutar; korunmak ve üremek. Bu ikisini sağlamak için her türlü yola başvurulabilir. Şiddet, doğrudan karşı tarafa fiziki bir saldırı biçiminde olabileceği gibi, dolaylı yollardan da yapılabilen davranışlardır. Sadece fiziki davranışları şiddet olarak yorumlamak, anlamı daraltmak olabilir. Şiddet sözlü, yazılı, görsel olarak da yapılabilir. Müsabaka esnasında kişilerin vücutlarında meydana gelen hormonal değişiklikler bu davranışlara yol açıyor olabilir.

Sporun doğasında rekabet vardır. Rakibi yenmek için ölçülü bir sertlik ve şiddet kullanılabilir. Futbol, şiddetin aşırı gösterilebildiği bir branş haline gelmiştir maalesef. Futbol, seyircisinin günlük sıkıntısını karşı tarafa, sporculara, hakeme küfür ederek veya hakaret ederek rahatlayabileceği bir spor dalı değildir. Ancak; futbolun bu şekilde bir araç olarak kullanılmasında; kitlelerin yaşadıkları sosyal ve ekonomik durumlara karşı yanıt vermede kullandıkları bir alan olmasının büyük etkisi olduğu söylenebilir (Talimciler, 2016).

Kulüp başkanı başta olmak üzere basına demeç veren tüm yetkililerin, müsabaka öncesindeki eylem ve söylemlerine dikkat etmeleri önemlidir. Bunun yanında taraftarların açtıkları pankartlar, yaptıkları tezahüratlar da müsabakanın seyir zevkine olumlu veya olumsuz katkılar verebilir. Bu nedenle amigoların da kulüp yönetimi tarafından denetlenmesi ve bu konuda uyarılarda bulunması gerekebilir. Oyuncuların müsabaka içindeki sportmenlik dışı hareketleri, hakem kararlarının hep ev sahibi veya büyük takım lehine olduğu kanaatinin hakim olması ve bu yönde tavır alınması, spor yazarı ve yorumcuların taraf tutan, diğer takımları aşağılayıcı ve kırar nitelikteki olumsuz yorumları, yayın kuruluşlarının reytingini artırma adına tartışmaları alevlendirmeleri ve devam etmesi yönündeki tutumları, şiddet eylemlerine açık davetiye çıkartmaktan başka bir şeye yaramamaktadır (Gümüşgöl, 2016).

Ülkemizden bir örnek vermek gerekirse; Galatasaray bayrağını Fenerbahçe stadına dikmesiyle akıllarda kalan Graeme Souness şöyle demektedir: “9 ay önce Galatasaray’ın teknik direktörü olduğumda, Fenerbahçe’nin yöneticilerinden biri, “Galatasaray bir sakata imza attırarak ne yapıyor?” demişti. Yıllar önce olduğum açık kalp ameliyatına atıf yapıyordu. O bu lafi ettikten 9 ay sonra da kendi stadlarında kupayı kazandık... Elimde Galatasaray bayrağıyla boşalan stada, şeref tribününe bakıyordum. Bana 9 ay önce kırıcı laflar eden o yöneticiyi gördüm, şimdi sana gösteririm dedim, bir çılgınlık anında, orta sahaya ilerledim ve bayrağı tam ortaya diktim. Sonra kafamı kaldırdım ve yaptığının aslında çok da akıllıca olmadığını fark ettim. Tribünde kalan Fenerbahçe taraftarları tel örgüleri aşip sahaya inmeye çalışıyordu. Islıkları, bağırmaları hatırlıyorum. Hemen polis kalkanının altına girdim. Atılan şişeler, kalkandan sekiyordu. Polis iyi iş çıkardı doğrusu. Tünele girdim, 30-40 dakika yürümüş gibiyim o tünelde, çok uzun bir tünel olduğunu hatırlıyorum. Sonra tam kurtuldum herhalde derken bir taraftar girdi tünele, onunla da biraz itiş kakış oldu ama soyunma odasına girmeyi başardım” (Graeme Souness bayrak olayını 20 yıl sonra BBC’ye anlattı, 2023). Bu hareket sonrasında taraftarların sahaya inmiş olsalardı bu gün futbolda şiddetin başka bir boyutunu konuşuyor olabilirdik. O nedenle şiddet sadece sahada futbolcuların sebep olduğu davranışlar değildir. Sporun içinde olan herkes, eylem ve söylemlerini gerçekleştirirken bir kez daha düşünmelidir.

Aslında saha olayları ve olumsuz etkilerini görmek için o kadar uzağa gitmeye de gerek yoktur. 11 Aralık 2023 tarihinde MKE Ankaragücü ile Çaykur Rizespor maçı sonrası yaşanan saha olaylarına bakmak yeterlidir.

Trendyol Süper Lig’in 15. haftasında 1-1 biten MKE Ankaragücü, Çaykur Rizespor maçı sonrasında mücadelenin hakemi Halil Umut MELER, MKE Ankaragücü Başkanı Faruk KOCA’nın yumruklı saldırısına ve sonrasında da yanındaki kişilerin tekmeli saldırısına maruz kaldı. Bu olay sonrasında liglere 19 Ocak’a kadar ara verildi. Bu olay ülkemizin imajını olumsuz yönde

etkilemiştir: İtalyan spor dergisi Gazzetta de la Sport “Türkiye’de çlgınlık: Başkan hakemi yumrukladı, tutuklandı ve lig askıya alındı”, İngiliz The Guardian gazetesi “Ankaragücü başkanının hakemi yumruklamasının ardından Türk futbol lıgı askıya alındı”, BBC “Bu saldırı Türk futbolu için utanç gecesidir”, Le Monde “yüzüne yumruk yedikten sonra yere düşen hakeme yerde de tekme atıldı”, Alman Bild gazetesi “Dayak skandalı sonrası Türkiye’de maçlar durdu” başlıkları ile bu utancı ve ayıbı manşetlerine taşımışlardır (Hakeme Yumruk Avrupa Basınında, 2023).

Her iki olay da futbolda şiddetin nerelere geldiğini, kimlerin neden olduğunu ve kamu otoritesinin ve TFF’nin bunları önlemede yetersiz kalındığının kanıtı gibidir.

Fair Play: Fair Play; oyunu dürüstçe oynama, oyun sırasında dürüstçe davranma olarak ifade edilmek olup, gerçekte etik üstü davranış olarak tanımlanabilir. Etik davranış, oyun kurallarını her zaman ve her şartta dürüst ve saygılı bir şekilde uygulamak anlamındadır. Fair Play ise tüm bunların üstünde bir kavram olup, şahsi çıkar ve hırsların üstün insan ruhunun önüne geçmemesidir (Fair Play, TMOK, 2023).

Fair Play’in kökü Anglosakson bir terimden gelmektedir. Anlamı: dürüst oyun, dürüst davranış olarak tarif edilir ve hakim olduğu anlayış; sevgi, dostluk ve kardeşliktir. Kelime ilk kez İngiliz kolejlerinde kullanılmıştır. Öncelikle “iyi oyun” anlamında kullanılan kelime, daha sonra “iyi oyunu sergileyen ruh hali ve sporcunun bu ruh haline uyan davranış şekli” olarak değerlendirildi. Ülkemizde genellikle “sportmenlik” veya “sportmence davranış” kavramı olarak kullanılan bu terim, son yıllarda artık “fair play” kavramı olarak konuşma ve yazma dilimizde yerini almaya başlamıştır. Fair play, sadece sporculara değil, yöneticilere, hakemlere, kulübün görevlilerine (malzemeci, doktoru, masörü vb.), izleyicilere, koçlara, basın yayın organlarına kadar çok geniş bir yelpaze için geçerlidir (Fair Play, Sporbilim, 2023).

Türkiye Futbol Federasyonu Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu: TFF PFDK “Profesyonel futbol faaliyetlerinde bulunan kulüp, futbolcu, teknik adam, yönetici, müsabaka görevlileri ve profesyonel futbolda görevli diğer kişilerin eylem, söylem ve fiillerinden doğan disiplin ihlallerini karara bağlamak” amaçlarını yerine getirmek için kurulmuştur (Futbol Disiplin Talimatı Madde 64/1) (Futbol Disiplin Talimatı, 2023).

Disiplin Cezaları: TFF Futbol Disiplin Talimatındaki disiplin cezaları şunlardır; “ihtar, kınama, para cezası, ödülleri iadesi, ihraç, müsabakadan men, soyunma odası ve yedek kulübesine giriş yasağı, stadyuma giriş yasağı, hak mahrumiyeti, lisansın askıya alınması, lisansın iptali, transfer yasağı, saha kapatma, müsabakaya girişin engellenmesi, seyircisiz oynama, hükmen mağlubiyet, puan indirme, bir alt lige düşürme, ikame ve ilave cezalar” (Futbol Disiplin Talimatı, 2023).

Disiplin İhlalleri: TFF Futbol Disiplin Talimatında anılan disiplin ihlalleri şunlardır: “sportmenliğe aykırı hareket, bilinçli kart görme, hakem ve diğer müsabaka görevlileri hakkında açıklamalar, hakem soyunma odasının ve koridorunun güvenliği, takım halinde sportmenliğe aykırı hareket, hakemler ve diğer müsabaka görevlilerine toplu müdahale, kişilik haklarına saldırı, hakaret, tehdit ve tükürme, ayrımcılık ve ideolojik propaganda, kural dışı hareketler, saldırı, kavga, talimatlara aykırı hareket, belgelerin haksız kullanımı, sahtecilik ve yanıltma, usulsüz seyirci alma, merdiven boşluklarının boş bırakılmaması, cezaya ve tedbire uymama, millî müsabakaya katılmamak, saha olayları, çirkin ve kötü tezahürat, yayın, davranış kuralları, müsabaka sonucunu etkileme, bahis, müsabakaya katılmamak, görevi ihmal ve kötüye kullanmak, hükümlülük, doping” (Futbol Disiplin Talimatı, 2023).

Bu araştırmanın amacı; TFF 2022-2023 sezonunda PFDK tarafından verilen disiplin cezalarının dağılımını incelemektir. Bu amaçla TFF resmî sitesinde bulunan PFDK kararlarından faydalanılmıştır. Araştırma kapsamında 2022-2023 sezonunda PFDK tarafından yapılan 73 toplantıda alınan ve araştırmacı tarafından doğrudan araştırma konusuyla ilgisi olduğu kabul edilen 2.822 karar analiz edilmiştir.

GEREÇ ve YÖNTEM

Araştırma kapsamında TFF resmî sitesinden elde edilen 2022-2023 sezonuna ait PFDK kararları ele alınmıştır. Yönetim Kurulu kararlarının çözümlemesinde; ceza verilen müsabakaların liglere göre dağılımı, cezaların dağılımı, ceza verilmesine kimlerin sebep olduğu, cezaya neden olan davranışların neler olduğu, lig bazında verilen cezaların türleri ve dağılımları, liglere göre ceza verilmesine kimlerin sebep olduğu ve liglere göre cezaya neden olan davranışların neler olduğu ele alınmıştır.

PFDK kararlarının analizinde; sosyal bilimlerde betimsel araştırma yöntemleri üzerine yargısal örnekleme yöntemi ile online tabanlı erişime açık kayıtlar, kanunlar, anayasalar ve bunların unsurlarını da içeren evrakın incelenmesini kapsayan içerik analizi yöntemi kullanılmıştır (Babbie, 2007). Bu kapsamda TFF’nin resmi internet sitesinde ilanlı olan PFDK kararlarından yararlanılmış olup, araştırmacı tarafından araştırma konusu ile ilgili olduğu kabul edilen kararlar analize dahil edilmiştir.

İçerik analizi yönteminin özünde sınıflandırma sistemi vardır ve bu yöntem sınıflandırma sistemi üzerine kuruludur. İçerik analizi yapılırken, amaç; sınıflandırma sisteminin dayanağı olan sınıflandırmaların var olup olmadığını ispat etmekten ziyade, bu sınıflandırmaların ne anlama geldiği ve genel olarak ağırlıkta olanın hangisinin olduğunu ortaya koymaktır (Gökçe, 1995).

PFDK kararları, istatistiksel analiz programında değerlendirilecek şekilde kodlandıktan sonra ortalama ve standart sapma değerleri alınmıştır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi: Araştırma evrenini TFF 2022-2023 sezonunda alınan PFDK kararları oluşturmaktadır. Araştırma örneklemini TFF 2022-2023 sezonunda yer alan lig kategorilerinde oynayan futbol kulüpleri oluşturmaktadır.

Araştırmanın Sınırlılığı: Araştırma TFF 2022-2023 sezonunda alınan PFDK kararları ile sınırlı tutulmuştur. Karar analizleri yapılırken araştırmacı tarafından araştırma konusuyla doğrudan ilgisi olduğu varsayılan kararlar ele alınmış, araştırma konusuyla doğrudan ilgisi olmadığı varsayılan kararlar ise analize dahil edilmemiştir (futbol hakemleri için alınan kararlar gibi). Bu şekilde; TFF 2022-2023 sezonunda yapılan 73 PFDK toplantısında ele alınan 2.822 karar analize dahil edilmiştir. PFDK'nin 2022-2023 sezonunda ilk toplantısı 28.07.2022 tarihinde, son toplantısını 20.06.2023 tarihinde yapmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, TFF 2022-2023 sezonunda alınan PFDK kararlarının ceza verilen müsabakaların liglere göre dağılımı, cezaların dağılımı, ceza verilmesine kimlerin sebep olduğu, cezaya neden olan davranışların neler olduğu, lig bazında verilen cezaların türleri ve dağılımları, liglere göre ceza verilmesine kimlerin sebep olduğu ve liglere göre cezaya neden olan davranışların neler olduğu ele alınmıştır.

TFF PFDK kararlarına göre ceza verilen müsabakaların liglere göre dağılımını gösterir tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 1. Ceza Verilen Müsabakaların Liglere Göre Dağılımı

Ceza Verilen Müsabakaların Liglere Göre Dağılımı	Frekans	Yüzde
Spor Toto 1. Lig	485	17,19
Spor Toto 1. Lig Play Off	17	0,60
Spor Toto Süper Lig	680	24,10
TFF 2. Lig	687	24,34
TFF 2. Lig Play Off	22	0,78
TFF 3. Lig	794	28,14
TFF 3. Lig Play Off	28	0,99
Turkcell Süper Kupa	5	0,18
Ziraat Türkiye Kupası	104	3,69
Toplam	2.822	100,00

TFF PFDK kararlarında Spor Toto 1. Lig müsabakalarında 485 defa (%17,19), Spor Toto 1. Lig Play Off müsabakalarında 17 defa (%0,60), Spor Toto Süper Lig müsabakalarında 680 defa (%24,10), TFF 2. Lig müsabakalarında 687 defa (%24,34), TFF 2. Lig Play Off müsabakalarında 22 defa (%0,78), TFF 3. Lig müsabakalarında 794 defa (%28,14), TFF 3. Lig Play Off müsabakalarında 28 defa (%0,99), Turkcell Süper Kupa müsabakalarında 5 defa (%0,18) ve Ziraat Türkiye Kupası müsabakalarında 104 defa (%3,69) disiplin cezası verilmesi yönünde karar alınmıştır.

TFF PFDK kararlarında yer alan cezaların dağılımları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 2. TFF PFDK Kararlarında Yer Alan Cezaların Dağılımları

Ceza Türü	Frekans	Yüzde
Para	1493	52,91
İhtar	418	14,81
Elektronik bilek kapsamındaki kartların bloke edilmesi	274	9,71
Resmi müsabakada soyunma odasına ve yedek kulübesine giriş yasağı	235	8,33
Resmi müsabakadan men	202	7,16
Hak mahrumiyeti	140	4,96
Resmi müsabakayı kendi sahasında seyircisiz oynama	50	1,77
Resmi müsabakayı deplasmanda seyircisiz oynama	7	0,25
(3-0) Hükmen Mağlup Sayılma, Türkiye Kupası Müsabakalarından İhraç Edilme, Sonraki Sezonda Türkiye Kupasında Yer Almama	2	0,07
Hükmen mağlubiyet (0-5)	1	0,04
Toplam	2.822	100,00

TFF PFDK kararlarında en çok verilen ceza 1.493 defa verilen (%52,91) para cezasıdır. Onu 418 defa verilen ihtar (%14,81), 274 defa verilen elektronik bilek kapsamındaki kartların bloke edilmesi (%9,71), 235 defa verilen resmi müsabakada soyunma odasına ve yedek kulübesine giriş yasağı (%8,33), 202 defa verilen resmi müsabakadan men (%7,16), 140 defa verilen hak mahrumiyeti (%4,96), 50 defa verilen resmi müsabakayı kendi sahasında seyircisiz oynama (%1,77), 7 defa verilen resmi müsabakayı deplasmanda seyircisiz oynama (%0,25), 2 defa verilen (3-0) hükmen mağlup sayılma, Türkiye Kupası Müsabakalarından ihraç

edilme, sonraki sezonda Türkiye Kupasında yer almama (%0,07) ve 1 defa verilen hükmen mağlubiyet (0-5) (%0,04) cezaları izlemektedir.

TFF PFDK kararlarında yer alan cezaların verilmesine neden olanları gösterir tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 3. TFF PFDK Kararlarında Yer Alan Cezaların Verilmesine Neden Olanlar

Cezaya Neden Olan	Frekans	Yüzde
Taraftarlar	1158	41,03
Kulüp Tüzel Kişiliği	371	13,15
Sporcu	367	13,00
Görevli	216	7,65
Antrenör	203	7,19
İdareci	117	4,15
Teknik Sorumlu	112	3,97
Takım Halinde	109	3,86
Başkan	83	2,94
Kaleci Antrenörü	46	1,63
Masör	18	0,64
Kulüp Doktoru	11	0,39
Malzemeci	5	0,18
Tercüman	4	0,14
Yardımcı Antrenör	2	0,07
Toplam	2.822	100,00

TFF PFDK kararlarında yer alan cezaların verilmesine en çok taraftarların neden olduğu görülmektedir. Taraftarlar 1158 kararda ceza verilmesine neden olmuştur (%41,03). Onu sırasıyla 371 kararda kulüp tüzel kişiliği (%13,15), 367 kararda sporcu (%13,00), 216 kararda görevli (%7,65), 203 kararda antrenör (%7,19), 117 kararda idareci (%4,15), 112 kararda teknik sorumlu (%3,97), 109 kararda takım halinde (%3,86), 83 kararda başkan (%2,94), 46 kararda kaleci antrenörü (%1,63), 18 kararda masör (%0,64), 11 kararda kulüp doktoru (%0,39), 5 kararda malzemeci (%0,18), 4 kararda tercüman (%0,14) ve 2 kararda yardımcı antrenör (%0,07) olduğu görülmektedir.

TFF PFDK kararlarında yer alan cezaların türleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 4. TFF PFDK Kararlarında Yer Alan Cezaların Türleri

Cezaya Neden Olan Davranışlar	Frekans	Yüzde
Çirkin ve Kötü Tezahürat	736	26,08
Sportmenliğe Aykırı Hareket	604	21,40
Saha Olayları	426	15,10
Talimatlara Aykırılık	278	9,85
Hakaret	245	8,68
Diğer	151	5,35
Rakip Takım Sporcusuna Yönelik Şiddetli Hareket	117	4,15
Merdiven Boşluklarının Boş Bırakılmaması	88	3,12
Stadyuma Usulsüz Seyirci Alınması	65	2,30
Rakip Takım Sporcusuna Yönelik Ciddi Faul	61	2,16
Saldırı	51	1,81
Toplam	2.822	100,00

TFF PFDK kararlarında ceza verilmesine en çok çirkin ve kötü tezahüratın neden olmuştur. Çirkin ve kötü tezahürat nedeniyle 736 defa ceza verilmiştir (%26,08). Onu 604 defa ile sportmenliğe aykırı hareket (%21,40), 426 defa saha olayları (%15,10), 278 defa talimatlara aykırılık (%9,85), 245 defa (%8,68) hakaret, 151 defa diğer nedenlerden dolayı (%5,35), 117 defa rakip takım sporcusuna yönelik şiddetli hareket (%4,15), 88 defa merdiven boşluklarının boş bırakılmaması (%4,15), 65 defa stadyuma usulsüz seyirci alınması (%2,30), 61 defa rakip takım sporcusuna yönelik ciddi faul (%2,16) ve 51 defa saldırı (%1,81) izlemektedir.

TFF PFDK kararlarında verilen cezaların liglere göre dağılımını gösterir tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 5. TFF PFDK Kararlarında Verilen Cezaların Liglere Göre Dağılımı

Liglere Göre Verilen Cezalar	Frekans	Yüzde	
Spor Toto 1. Lig	Para	216	44,54
	Elektronik bilek kapsamındaki kartların bloke edilmesi	108	22,27
	İhtar	73	15,05
	Resmi müsabakadan men	42	8,66
	Resmi müsabakada soyunma odasına ve yedek kulübesine giriş yasağı	32	6,60
	Hak mahrumiyeti	12	2,47
	Resmi müsabakayı kendi sahasında seyircisiz oynama	2	0,41
Toplam	485	100,00	
Spor Toto 1. Lig Play Off	Para	9	52,94
	Elektronik bilek kapsamındaki kartların bloke edilmesi	6	35,29
	İhtar	2	11,76
Toplam	17	100,00	
Spor Toto Süper Lig	Para	350	51,47
	Elektronik bilek kapsamındaki kartların bloke edilmesi	159	23,38
	İhtar	60	8,82
	Hak mahrumiyeti	51	7,50
	Resmi müsabakadan men	32	4,71
	Resmi müsabakada soyunma odasına ve yedek kulübesine giriş yasağı	27	3,97
	Resmi müsabakayı kendi sahasında seyircisiz oynama	1	0,15
Toplam	680	100,00	
TFF 2. Lig	Para	392	57,06
	İhtar	121	17,61
	Resmi müsabakada soyunma odasına ve yedek kulübesine giriş yasağı	57	8,30
	Resmi müsabakadan men	55	8,01
	Hak mahrumiyeti	33	4,80
	Resmi müsabakayı kendi sahasında seyircisiz oynama	24	3,49
	Resmi müsabakayı deplasmanda seyircisiz oynama	5	0,73
Toplam	687	100,00	
TFF 2. Lig Play Off	Para	16	72,73
	İhtar	3	13,64
	Hak mahrumiyeti	1	4,55
	Resmi müsabakada soyunma odasına ve yedek kulübesine giriş yasağı	1	4,55
	Resmi müsabakayı kendi sahasında seyircisiz oynama	1	4,55
Toplam	22	100,00	
TFF 3. Lig	Para	434	54,66
	İhtar	134	16,88
	Resmi müsabakada soyunma odasına ve yedek kulübesine giriş yasağı	107	13,48
	Resmi müsabakadan men	64	8,06
	Hak mahrumiyeti	32	4,03
	Resmi müsabakayı kendi sahasında seyircisiz oynama	20	2,52
	Resmi müsabakayı deplasmanda seyircisiz oynama	2	0,25
	Elektronik bilek kapsamındaki kartların bloke edilmesi	1	0,13
Toplam	794	100,00	
TFF 3. Lig Play Off	Para	19	67,86
	Resmi müsabakada soyunma odasına ve yedek kulübesine giriş yasağı	5	17,86
	Resmi müsabakayı kendi sahasında seyircisiz oynama	2	7,14
	Hak mahrumiyeti	1	3,57
	Resmi müsabakadan men	1	3,57
Toplam	28	100,00	
Turkcell Süper Kupa	Para	5	100,00
Ziraat Türkiye Kupası	Para	52	50,00
	İhtar	25	24,04
	Hak mahrumiyeti	10	9,62
	Resmi müsabakadan men	8	7,69
	Resmi müsabakada soyunma odasına ve yedek kulübesine giriş yasağı	6	5,77
	(3-0) Hükmen Mağlup Sayılma, Türkiye Kupası Müsabakalarından İhraç Edilme, Sonraki Sezonunda Türkiye Kupasında Yer Almama	2	1,92
	Hükmen mağlubiyet (0-5)	1	0,96
Toplam	104	100,00	

TFF PFDK Kararlarında verilen cezaların liglere göre dağılımına baktığımızda Spor Toto 1. Lig müsabakalarında en çok olarak 216 defa para cezası (%44,54), en az olarak 2 defa resmi müsabakayı kendi sahasında seyircisiz oynama cezası verilmiştir (%0,41). Spor Toto 1. Lig Play Off müsabakalarında en çok olarak 9 defa para cezası (%52,94), en az olarak 2 defa ihtar verilmiştir (%11,76). Spor Toto Süper Ligde en çok olarak 350 defa para cezası (%51,47), en az olarak 1 defa resmi müsabakayı kendi sahasında seyircisiz oynama cezası verilmiştir (%0,15). TFF 2. Lig müsabakalarında en çok olarak 392 defa para cezası (%57,06), en az olarak 5 defa resmi müsabakayı deplasmanda seyircisiz oynama cezası verilmiştir (%0,73). TFF 2. Lig Play Off müsabakalarında en çok olarak 16 defa para cezası (%72,73), en az olarak 1'er defa olacak şekilde hak mahrumiyeti (%4,55), resmi müsabakada soyunma odasına ve yedek kulübesine giriş yasağı (%4,55) ve resmi müsabakayı kendi sahasında seyircisiz oynama (%4,55) cezası verilmiştir. TFF 3. Lig müsabakalarında en çok olarak 434 defa para cezası (%54,66), en az olarak 1 defa elektronik bilek kapsamındaki kartların bloke

edilmesi cezası verilmiştir (%0,13). TFF 3. Lig Play Off müsabakalarında en çok olarak 19 defa para cezası (%67,86), en az olarak 1'er defa hak mahrumiyeti (%3,57) ve resmi müsabakadan men (%3,57) cezası verilmiştir (%0,73). Turkcell Süper Kupa müsabakalarında uygulanan tüm cezalar para cezası şeklinde karar altına alınmıştır (%100,00). Ziraat Türkiye Kupasında en çok olarak 52 defa para cezası (%50,00), en az olarak 1 defa hükmen mağlubiyet (0-5) cezası verilmiştir (%0,96).

TFF PFDK kararlarında yer alan cezaların verilmesine neden olanların liglere göre dağılımını gösterir tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 6. TFF PFDK Kararlarında Yer Alan Cezaların Verilmesine Neden Olanların Liglere Göre Dağılımı

Liglere Göre Cezaya Neden Olan	Frekans	Yüzde	
Spor Toto 1. Lig	Taraftarlar	231	47,63
	Sporcu	75	15,46
	Kulüp	64	13,20
	Antrenör	44	9,07
	Görevli	24	4,95
	Takım Halinde	11	2,27
	Başkan	10	2,06
	Teknik Sorumlu	10	2,06
	İdareci	7	1,44
	Kaleci Antrenörü	4	0,82
	Doktor	3	0,62
	Masör	2	0,41
	Toplam	485	100,00
	Spor Toto 1. Lig Play Off	Taraftarlar	12
Kulüp		4	23,53
Sporcu		1	5,88
Toplam		17	100,00
Spor Toto Süper Lig	Taraftarlar	368	54,12
	Kulüp	89	13,09
	Sporcu	45	6,62
	İdareci	43	6,32
	Görevli	38	5,59
	Başkan	27	3,97
	Antrenör	20	2,94
	Teknik Sorumlu	18	2,65
	Takım Halinde	17	2,50
	Masör	4	0,59
	Tercüman	4	0,59
	Malzemeci	3	0,44
	Doktor	2	0,29
	Kaleci Antrenörü	2	0,29
Toplam	680	100,00	
TFF 2. Lig	Taraftarlar	263	38,28
	Sporcu	105	15,28
	Kulüp	88	12,81
	Görevli	58	8,44
	Antrenör	49	7,13
	Takım Halinde	31	4,51
	Teknik Sorumlu	28	4,08
	İdareci	26	3,78
	Başkan	19	2,77
	Kaleci Antrenörü	10	1,46
	Masör	7	1,02
	Doktor	2	0,29
	Yardımcı Antrenör	1	0,15
	Toplam	687	100,00
TFF 2. Lig Play Off	Taraftarlar	14	63,64
	Kulüp	5	22,73
	Kaleci Antrenörü	2	9,09
	Görevli	1	4,55
	Toplam	22	100,00

TFF 3. Lig	Taraftarlar	226	28,46
	Sporcu	128	16,12
	Kulüp	97	12,22
	Görevli	91	11,46
	Antrenör	75	9,45
	Teknik Sorumlu	52	6,55
	Takım Halinde	40	5,04
	İdareci	39	4,91
	Kaleci Antrenörü	26	3,27
	Başkan	11	1,39
	Masör	5	0,63
	Doktor	2	0,25
	Malzemeci	2	0,25
	Toplam	794	100,00
TFF 3. Lig Play Off	Taraftarlar	12	42,86
	Antrenör	6	21,43
	Doktor	2	7,14
	Kaleci Antrenörü	2	7,14
	Sporcu	2	7,14
	Takım Halinde	2	7,14
	Görevli	1	3,57
	Kulüp	1	3,57
Toplam	28	100,00	
Turkcell Süper Kupa	Taraftarlar	3	60,00
	Kulüp	2	40,00
	Toplam	5	100,00
Ziraat Türkiye Kupası	Taraftarlar	29	27,88
	Kulüp	21	20,19
	Başkan	16	15,38
	Sporcu	11	10,58
	Antrenör	9	8,65
	Takım Halinde	8	7,69
	Teknik Sorumlu	4	3,85
	Görevli	3	2,88
	İdareci	2	1,92
	Yardımcı Antrenör	1	0,96
Toplam	104	100,00	

TFF PFDK kararlarında yer alan cezaların verilmesine neden olarak Spor Toto 1. Lig müsabakalarında en fazla 231 defa taraftarlar (%47,63) en az ise 2 defa ile masörün neden olmuştur (%0,41). Spor Toto 1. Lig Play Off müsabakalarında en fazla 12 defa taraftarlar (%70,59) en az ise 1 defa ile sporcu neden olmuştur (%5,88). Spor Toto Süper Lig müsabakalarında ceza alınmasına en fazla 368 defa ile taraftarlar (%54,12), en az ise 2 defa ile kaleci antrenörü (%0,29) neden olmuştur. TFF 2. Lig müsabakalarında en fazla taraftarlar 263 defa (%38,28) ceza alınmasına sebep olmuşken en az 1 defa yardımcı antrenör sebep olmuştur (%0,15). TFF 2. Lig Play Off müsabakalarında en çok taraftarlar 14 defa (%63,64) ceza alınmasına neden olmuşken en az görevliler 1 defa neden olmuştur (%4,55). TFF 3. Lig müsabakalarında en çok taraftarlar 226 defa (%28,46) ceza alınmasına neden olurken, en az 2 defa ile kulüp doktoru (%0,25) ve malzemeci sebep olmuştur (%0,25). TFF 3. Lig Play Off müsabakalarında en çok 12 defa ile taraftarlar (%42,86) ceza alınmasına neden olmuşken en az 1'er defa ile görevli (%3,57) ve kulüp tüzel kişiliği (%3,57) neden olmuştur. Turkcell Süper Kupa müsabakalarında en çok taraftarlar 3 defa (%60,00) cezaya neden olmuşken en az 2 defa ile kulüp tüzel kişiliği (%40,00) cezaya neden olmuştur. Ziraat Türkiye Kupasında en çok 29 defa ile taraftarlar (%27,88) ceza alınmasına sebebiyet vermişken en az 1 defa ile yardımcı antrenör (%0,96) ceza verilmesine sebep olmuştur.

TFF PFDK kararlarında yer alan cezaların sebeplerinin liglere göre dağılımını gösterir tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 7. TFF PFDK Kararlarında Yer Alan Cezaların Liglere Göre Dağılımı

Liglere Göre Cezaya Neden Olan Davranışlar	Frekans	Yüzde	
Spor Toto 1. Lig	Çirkin ve Kötü Tezahürat	159	32,78
	Sportmenliğe Aykırı Hareket	95	19,59
	Saha Olayları	72	14,85
	Talimatlara Aykırılık	44	9,07
	Rakip Takım Sporcusuna Yönelik Şiddetli Hareket	30	6,19
	Diğer	24	4,95
	Rakip Takım Sporcusuna Yönelik Ciddi Faul	19	3,92
	Hakaret	18	3,71
	Merdiven Boşluklarının Boş Bırakılmaması	11	2,27
	Stadyuma Usulsüz Seyirci Alınması	9	1,86
	Saldırı	4	0,82
Toplam	485	100,00	
Spor Toto 1. Lig Play Off	Çirkin ve Kötü Tezahürat	10	58,82
	Merdiven Boşluklarının Boş Bırakılmaması	3	17,65
	Saha Olayları	2	11,76
	Stadyuma Usulsüz Seyirci Alınması	1	5,88
	Talimatlara Aykırılık	1	5,88
Toplam	17	100,00	
Spor Toto Süper Lig	Çirkin ve Kötü Tezahürat	242	35,59
	Saha Olayları	126	18,53
	Sportmenliğe Aykırı Hareket	106	15,59
	Talimatlara Aykırılık	42	6,18
	Diğer	39	5,74
	Stadyuma Usulsüz Seyirci Alınması	37	5,44
	Merdiven Boşluklarının Boş Bırakılmaması	34	5,00
	Rakip Takım Sporcusuna Yönelik Ciddi Faul	22	3,24
	Hakaret	17	2,50
Rakip Takım Sporcusuna Yönelik Şiddetli Hareket	15	2,21	
Toplam	680	100,00	
TFF 2. Lig	Çirkin ve Kötü Tezahürat	162	23,58
	Sportmenliğe Aykırı Hareket	153	22,27
	Saha Olayları	103	14,99
	Talimatlara Aykırılık	80	11,64
	Hakaret	76	11,06
	Rakip Takım Sporcusuna Yönelik Şiddetli Hareket	32	4,66
	Diğer	24	3,49
	Merdiven Boşluklarının Boş Bırakılmaması	22	3,20
	Saldırı	16	2,33
	Rakip Takım Sporcusuna Yönelik Ciddi Faul	10	1,46
	Stadyuma Usulsüz Seyirci Alınması	9	1,31
Toplam	687	100,00	
TFF 2. Lig Play Off	Saha Olayları	9	40,91
	Çirkin ve Kötü Tezahürat	5	22,73
	Merdiven Boşluklarının Boş Bırakılmaması	2	9,09
	Saldırı	2	9,09
	Sportmenliğe Aykırı Hareket	1	4,55
	Stadyuma Usulsüz Seyirci Alınması	1	4,55
	Talimatlara Aykırılık	1	4,55
	Diğer	1	4,55
Toplam	22	100,00	
TFF 3. Lig	Sportmenliğe Aykırı Hareket	213	26,83
	Çirkin ve Kötü Tezahürat	134	16,88
	Hakaret	120	15,11
	Talimatlara Aykırılık	96	12,09
	Saha Olayları	94	11,84
	Diğer	52	6,55
Rakip Takım Sporcusuna Yönelik Şiddetli Hareket	36	4,53	

	Saldırı	28	3,53
	Merdiven Boşluklarının Boş Bırakılmaması	8	1,01
	Rakip Takım Sporcusuna Yönelik Ciddi Faul	8	1,01
	Stadyuma Usulsüz Seyirci Alınması	5	0,63
	Toplam	794	100,00
TFF 3. Lig Play Off	Sportmenliğe Aykırı Hareket	14	50,00
	Çirkin ve Kötü Tezahürat	7	25,00
	Saha Olayları	5	17,86
	Merdiven Boşluklarının Boş Bırakılmaması	1	3,57
	Diğer	1	3,57
	Toplam	28	100,00
Turkcell Süper Kupa	Merdiven Boşluklarının Boş Bırakılmaması	2	40,00
	Saha Olayları	2	40,00
	Çirkin ve Kötü Tezahürat	1	20,00
	Toplam	5	100,00
Ziraat Türkiye Kupası	Sportmenliğe Aykırı Hareket	22	21,15
	Çirkin ve Kötü Tezahürat	16	15,38
	Hakaret	14	13,46
	Talimatlara Aykırılık	14	13,46
	Saha Olayları	13	12,50
	Diğer	10	9,62
	Merdiven Boşluklarının Boş Bırakılmaması	5	4,81
	Rakip Takım Sporcusuna Yönelik Şiddetli Hareket	4	3,85
	Stadyuma Usulsüz Seyirci Alınması	3	2,88
	Rakip Takım Sporcusuna Yönelik Ciddi Faul	2	1,92
	Saldırı	1	0,96
	Toplam	104	100,00

TFF PFDK kararlarında yer alan cezaların sebeplerinin liglere göre dağılımına baktığımızda; Spor Toto 1. Lig müsabakalarında en çok 159 defa çirkin ve kötü tezahürat (%32,78) nedeniyle, en az 4 defa saldırı (%0,82) nedeniyle disiplin cezası verilmiştir. Spor Toto 1. Lig Play Off müsabakalarında en çok 10 defa çirkin ve kötü tezahürat (%58,82) yüzünden, en az 1'er defa stadyuma usulsüz seyirci alınması (%5,88) ve talimatlara aykırılık (%5,88) nedeniyle ceza verilmiştir. Spor Toto Süper Lig müsabakalarında en fazla 242 defa çirkin ve kötü tezahürat (%35,59) nedeniyle ceza verilmiş olup, en az 15 defa rakip takım sporcusuna yönelik şiddetli hareket (%2,21) nedeniyle disiplin cezası verilmiştir. TFF 2. Lig müsabakalarında en çok 162 defa çirkin ve kötü tezahürat (%23,58) nedeniyle ceza verilmişken, en az 9 defa ile stadyuma usulsüz seyirci alınması (%1,31) nedeniyle cezai müeyyide uygulanmıştır. TFF 2. Lig Play Off müsabakalarında en çok 9 defa saha olayları (%4,91) nedeniyle disiplin yaptırımları uygulanmışken en az 1'er defa ile sportmenliği aykırı hareket (%4,55), stadyuma usulsüz seyirci alınması (%4,55), talimatlara aykırılık (%4,55) ve diğer (%4,55) nedenlerle disiplin cezası uygulanması yönünde karar alınmıştır. TFF 3. Lig müsabakalarında en çok 213 defa ile sportmenliğe aykırı hareket (%26,83) nedeniyle disiplin cezası verilmişken en az 5 defa stadyuma usulsüz seyirci alınması (%0,63) yüzünden disiplin cezası verilmiştir. TFF 3. Lig Play Off müsabakalarında en çok 14 defa sportmenliğe aykırı hareket (%50,00) nedeniyle disiplin yaptırımları uygulanmışken en az 1'er defa ile merdiven boşluklarının boş bırakılmaması (%3,57) ve diğer nedenler (%3,57) yüzünden disiplin yaptırımları uygulanmıştır. Turkcell Süper Kupa müsabakalarında en fazla 2'şer defa ile merdiven boşluklarının boş bırakılmaması (%40,00) ve saha olayları (%40,00) nedeniyle ceza verilmişken en az 1 defa çirkin ve kötü tezahürat nedeniyle (%20,00) disiplin cezası uygulanmıştır. Ziraat Türkiye Kupası müsabakalarında en çok 22 defa sportmenliğe aykırı hareket (%21,15) nedeniyle disiplin cezası uygulanmışken en az 1 defa ile saldırı (%0,96) nedeniyle disiplin cezası uygulanmıştır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

PFDK tarafından verilen disiplin cezalarının TFF 2022-2023 sezonundaki dağılımını incelemek için yapılan bu çalışmada araştırmacı tarafından konu ile doğrudan ilgisi olduğu varsayılan 2.822 karar ele alınmıştır. Yapılan analizlere göre; en çok TFF 3. Lig müsabakaları sonrasında disiplin cezası verilmiş olduğu (Tablo 1), verilen disiplin cezalarında sayıca para cezasının ağırlıkta olduğu (Tablo 2) ve çoğunlukla taraftarlar, kulüp tüzel kişiliği ve sporcular yüzünden ceza verildiği (Tablo 3) görülmüştür. Cezalar çoğunlukla çirkin ve kötü tezahüratlar, sportmenliğe aykırı hareket, saha olayları ve talimatlara aykırılık yüzünden verilmiştir (Tablo 4). Liglere göre baktığımızda; Spor Toto 1. Lig, Spor Toto 1. Lig Play Off, Spor Toto Süper Lig müsabakalarında para ve elektronik bilet kapsamındaki kartların bloke edilmesi, TFF 2. Lig, TFF 2. Lig Play Off, TFF 3. Lig ve Ziraat Türkiye Kupası müsabakalarında para ve ihtar, TFF 3. Lig Play Off müsabakalarında para ve resmi müsabakada soyunma odasına ve yedek kulübesine giriş yasağı, Turkcell Süper Kupa müsabakalarında para cezası ağırlıklı olarak uygulanmıştır (Tablo 5). Tüm lig kategorisinde en fazla cezanın taraftarlara verildiği görülmüştür (Tablo 6). Liglere göre baktığımızda; Spor Toto 1. Lig, Spor Toto 1. Lig Play Off, Spor Toto Süper Lig ve TFF 2. Lig müsabakalarında çoğunlukla çirkin ve kötü tezahürat yüzünden, TFF 2. Lig Play Off müsabakalarında saha olayları nedeniyle, TFF 3. Lig, TFF 3. Lig Play Off ve Ziraat Türkiye Kupası müsabakalarında sportmenliğe aykırı hareket sebebiyle

ve Turkcell Süper Kupa müsabakalarında ise merdiven boşlukları boş bırakılmaması nedeniyle disiplin cezası verilmesi uygun görülmüştür (Tablo 7).

Şimşek ve Or (2023); 2021-2022 sezonunda TFF PFDK kararlarında en çok 3. Lig takımlarının gündem maddesi olduğunu ifade etmişlerdir. Bu bulgu çalışmamızla aynı yöndedir. Şimşek ve Or (2023); çoğunlukla para cezası, ihtar, soyunma odasına ve yedek kulübesine giriş yasağı, müsabakadan men, hak mahrumiyeti cezasının verildiğini ifade etmişlerdir. Araştırmamızda da en çok para cezasının verildiği, onu ihtar, elektronik bilet kapsamındaki kartların bloke edilmesi, resmi müsabakalarda soyunma odasına ve yedek kulübesine giriş yasağı ve resmi müsabakadan men, hak mahrumiyeti cezalarının verildiği görülmüştür. Her iki araştırmada da ağırlıklı olarak para ve ihtar cezalarının çoğunlukla uygulanıyor olduğu görüşü ortak bulgudur denilebilir.

Şimşek ve Or (2023); ceza verilmesine en çok neden olan davranışları talimatlara aykırılık, sportmenliğe aykırı hareket, saha olayları ile çirkin ve kötü tezahüratlardan kaynaklandığını belirtmişlerdir. Araştırmamızda ise ilk sırayı çirkin ve kötü tezahürat almış, onu sportmenliğe aykırı hareket, saha olayları ile talimatlara aykırılık almıştır. Şimşek ve Or (2023) tarafından yapılan çalışmada ceza verilmesine neden olan en büyük etkeni talimatlara aykırılık olarak bulmuş iken araştırmamızda bu çirkin ve kötü tezahürat olarak bulunmuştur. İki araştırmanın sonuçları burada ayrılmaktadır denilebilir.

Eryılmaz (2021) 2016-2017, 2017-2018, 2018-2019, 2019-2020 sezonlarında verilen disiplin cezalarının dağılımını incelediği araştırmasında VAR teknolojisinin kullanıldığı sezonların ayırımına yönelik olarak ele almış olup, en çok disiplin cezasının kulüp tüzel kişiliği yüzünden verildiğini, sporcuların aldıkları disiplin cezalarının VAR teknolojisinin kullanıldığı dönemde arttığını, futbolun aktif paydaşları olarak tanımlanabilecek, antrenör, başkan, idareci, görevli, malzemeci, sporcu, teknik sorumlu gibi gerçek kişilerin 2019-2020 sezonunda aldığı cezalarda, bir önceki sezonlara kıyasla önemli artışlar olduğunu ifade etmiştir (Eryılmaz, 2021). Şimşek ve Or (2023); cezaya sebep olan davranışın en çok taraftarlarca sergilendiği, onu kulüp tüzel kişiliği ile sporcuların takip ettiğini ifade etmiştir. Araştırmamızda da ilk sıraları taraftarlar, kulüp tüzel kişiliği, sporcular almıştır. Şimşek ve Or (2023) ile araştırma bulgularımız aynı yönde görüş belirtirken Eryılmaz'ın bulgularıyla farklılık göstermektedir denilebilir.

Eryılmaz (2021) tarafından yapılan çalışmada en çok cezanın kulüp tüzel kişiliği yüzünden verildiği görülmüş iken, bu araştırmada sonuç farklı bir kesim üzerinde yoğunlaşarak, taraftarların ön plana çıktığı görülmüştür. Şirin ve Sevilmiş (2018); 2016-2017 sezonunu ele aldıkları çalışmada en fazla caza alanların taraftarlar olduğunu, onu kulüp tüzel kişiliği ve sporcuların takip ettiğini belirtmişlerdir (Şirin ve Sevilmiş, 2018: 328). Şimşek ve Or (2023); 2021-2022 sezonunda da en fazla ceza alanların sıralaması taraftarlar, kulüp tüzel kişiliği ve sporcular olarak bulmuşlardır. Bu araştırmada ele alınan 2022-2023 sezonunda da en fazla ceza alanların taraftarlar, kulüp tüzel kişiliği ve sporculardan oluştuğu görülmüştür. Her üç araştırma da aynı yönde bulgulara işaret etmiştir denilebilir.

Şirin ve Sevilmiş (2018), Spor Toto Süper Lig 2016-2017 Turgay Şeren sezonunda en fazla para cezasının verildiğini, onu müsabakaya girişin engellenmesi, ihtar, müsabakadan men, soyunma odası ve yedek kulübesine giriş yasağı ve hak mahrumiyeti cezalarının takip ettiğini belirtmişlerken en az verilen disiplin cezasının ise hükmen mağlubiyet olduğunu ifade etmişlerdir (Şirin ve Sevilmiş, 2018). Şimşek ve Or (2023) bu sonucu destekler nitelikte para cezasının en fazla uygulanan ceza olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmamızda de para cezası uygulaması en fazla uygulanan ceza olarak görülmüştür. Her üç araştırma da aynı sonuçlara işaret etmektedir denilebilir.

Çiçek (2018) 2017-2018 TFF Spor Toto Süper Lig İlhan Cavcav sezonunda takımların en çok para cezasını çirkin ve kötü tezahürattan aldığını, onu sırası ile saha olayları ve talimatlara aykırı hareket etme davranışlarının izlediğini belirtmiştir (Çiçek, 2018). Şirin ve Satılmış (2018), Spor Toto Süper Lig 2016-2017 Turgay Şeren Sezonunda disiplin ihlalleri arasında en fazla çirkin ve kötü tezahüratın yer aldığını, onun peşinden saha olayları, talimatlara aykırı hareket ve sportmenliğe aykırı hareketin geldiğini belirtmişlerdir (Şirin ve Sevilmiş, 2018). Şimşek ve Or (2023); 2021-2022 sezonu için en fazla cezanın talimatlara aykırılık nedeniyle verildiğini belirtmişlerdir. Araştırmamızda da disiplin cezası verilmesine en çok neden olan davranışın çirkin ve kötü tezahüratların olduğu, onu sportmenliği aykırı hareket ve saha olaylarının takip ettiği bulunmuştur. Bu yönüyle araştırmamızın Çiçek (2018), Şirin ve Satılmış (2018) ile aynı yönde bulgular belirttiği, Şimşek ve Or (2023) ile farklı bulgular sergilediği söylenebilir.

Sonuçlar ve Öneriler: 2022-2023 sezonunda TFF PFDK kararlarında en çok 3. Lig takımlarının gündem maddesi olduğu, çoğunlukla para cezası ve ihtar cezalarının verildiği, en çok cezanın taraftarlar, kulüp tüzel kişiliği ve sporculara verildiği, ceza verilmesine en çok neden olan davranışların çirkin ve kötü tezahürat, sportmenliğe aykırı hareket, saha olayları ve talimatlara aykırılık olduğu görülmüştür.

- Her şeyden önce, disiplin cezalarının önleyici ve caydırıcı nitelikte olması gerektiği söylenebilir.
- TFF, araştırmaya konu verilen ışığında takımların tüzel kişiliklerine yönelik olarak disiplin cezaları neticesinde alabilecekleri cezalar ve neticeleri hakkında sezon öncesi ve ara dönemlerde bilgilendirme toplantıları yapılabilir. Günümüz teknolojik gelişmeleri göz önüne alınarak aynı fiziki ortamda olmasına gerek olmadan online tabanlı olarak da toplantı yapmanın mümkün olduğu düşünülürse, bu önerinin uygulanmasında zorluk çekilmeyeceği söylenebilir.
- Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Fair-Play Kurulu tarafından sezon öncesi ve ara dönemlerde takımlara yönelik olarak spor ve centilmenlik hakkında sempozyumlar, seminerler, bilgilendirme toplantıları yapılabilir. İlk elden en yetkili organ tarafından bilgilendirilen kulüp tüzel kişiliği ile yönetici ve sporcuların bu konudaki farkındalıklarının daha da artabileceği söylenebilir.
- TFF tarafından, spor kulüplerine bir önceki sezonda aldıkları cezalar, bu cezaların nedenleri ve sonuçları hakkında raporlar gönderilerek, bu konuda kulüplerin daha dikkatli davranmaları gerektiği yönünde farkındalık oluşturulabilir.

- Misafirperverliği ile bilinen Ülkemiz insanının, kendisine misafir gelen veya misafir gittiği deplasmanda çirkin ve kötü tezahürat nedeniyle disiplin cezasına çarptırılması ayrı bir sosyolojik araştırma konusu olarak ele alınabilir.
- Taraftarlar yüzünden kulüplerin katlanmak zorunda oldukları maddi külfetin boyutu, kulüpler tarafından taraftarlarıyla paylaşılabilir, bu konuda bir sonraki sezonda daha dikkatli olmaları gerektiği yönünde telkinlerde bulunulabilir.
- TFF tarafından düzenli olarak yapılan en centilmen takım, sporcu, idareci ve taraftar değerlendirmelerinin basında daha yaygın olarak gösterilmesi, bu konuda diğer takım taraftarlarının da bilinçlenmesini ve motive olmalarını sağlayabilir.
- Kulüp tüzel kişiliği adı altında ceza alınmasına neden olanlar dahil olmak üzere ceza alınmasına neden olan her kimse, cezanın ondan tahsil edilmesi bu konudaki eylemleri azaltabilir.
- Özellikle çirkin ve kötü tezahürat da dahil olmak üzere çoğu disipline konu davranışın ilk seferinde sadece uyarı cezasının veriliyor olduğu dikkate alındığında, bunun taraftarları “ilk defasında ceza gelmiyor” düşüncesine sevk edebileceği ve bu olumsuz davranışları sergileme yönünde cesaretlendireceğini söylemek yanlış olmayabilir. Bunu önlemek için bir önceki sezon örneğin çirkin ve kötü tezahürat yüzünden disiplin cezası almış bir takımın, takip eden sezondaki ilk çirkin ve kötü tezahüratında disiplin cezası uyarı yapılmadan verilebilir.
- Sezon içinde centilmen davranış sergileyen sporcuların basında daha fazla haber yapılması, diğer branşlarda da iyi uygulama örneklerinin ön plana çıkartılması, fair-play konusundaki bilincin artmasına ve ne olduğu konusundaki merakın artmasına vesile olabilir.
- 3. Lig takımlarının disipline çok daha fazla konu olduğu, saha olaylarının da giderek arttığı dikkate alınarak bu liglerde yer alan takımlar için, disiplin cezalarına neden daha çok konu olduklarını araştırır bilimsel çalışmaların yapılması gerektiği söylenebilir.
- 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun hükümlerinin tüm spor kulüplerine anlatılması, uygulanmasının sağlanması, her kademedeki görevlilerin (yönetici, antrenör, sporcu, diğer görevliler vb.) Kanun hükümlerine uyma konusundaki motivasyon düzeylerini arttırmak için seminer, eğitici filmler, broşürler gibi bilgilendirici faaliyetlere ağırlık verilmesi önerilebilir.

Kaynaklar

- APA, b.t. Saldırganlık. <https://dictionary.apa.org/aggression>, Erişim Tarihi: 24.11.2023.
- Babbie E. (2007). *The Practice of Social Research*. (11th Ed.), Belmont, CA: Wadsworth Publishing.
- Çiçek, E. (2018). Türkiye’deki Profesyonel Futbol Faaliyetlerinde Disiplin İhlali Oluşturan Fiiller ve Bunların Kulüplere Maliyeti, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Malatya,
- Dunning, E. (2011). *Sport Matters Sociological Studies of Sport, Violence and Civilization* (3rd. Ed). Taylor and Francis e-library, New York.
- Eryılmaz, F. (2021). Video Yardımcı Hakem (VAR) Teknolojisinin Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu Kararlarına Etkisi ve Hakemlerin VAR’a Dair Algıları, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Fair Play, TMOK, https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Detay2/Fair_Play/28/1, Erişim Tarihi: 24.11.2023.
- Fair Play, <https://www.sporbilim.com/sayfa.asp?mdl=haber&param=4>, Erişim Tarihi: 24.11.2023.
- Futbol Disiplin Talimatı, <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Futbol-Disiplin-Talimatı.pdf>, Erişim Tarihi: 30.10.2023.
- Gökçe O. (1995). İçerik Çözümlemesi, Sosyal Bilimlerde Bir Araştırma Yöntemi, (2. basım) Selçuk Üniversitesi Yayınları No: 1, Konya.
- Graeme Souness bayrak olayını 20 yıl sonra BBC’ye anlattı, <https://www.bbc.com/turkce/spor-38020199>, Erişim Tarihi: 20.10.2023.
- Gümüşgöl, O. (2016). Futbol Seyircilerinde Saldırganlık, Şiddet ve Holiganizme Yönelik Davranışların Önlenmesinde Serbest Zaman Etkinliklerine Katılım Etkisinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Hakeme Yumruk Avrupa Basınında. <https://tr.euronews.com/2023/12/12/hakeme-yumruk-avrupa-basininda-turkiyede-cilginlik>, Erişim Tarihi: 14.12.2023.
- Jhangiani, R. ve Tarry, H. (2014). *Principles of Social Psychology*. <https://opentextbc.ca/socialpsychology/>, Erişim Tarihi: 24.11.2023.
- Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun (6222 Sayılı), <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6222.pdf>, Erişim Tarihi: 24.11.2023.
- Şimşek, B. ve Or. M.E. (2023). Türkiye Futbol Federasyonu Profesyonel Disiplin Kurulu Tarafından Verilen Disiplin Cezalarının 2021-2022 Sezonunda Dağılımı Üzerine Bir Araştırma. *Beden Eğitimi Spor Sağlık ve Efor Dergisi / Journal of Physical Education Sports Health and Effort* 2023;3(2): (227-240). ISSN:2822-5619.
- Şirin, E.F. ve Sevilmiş, A. (2018). Spor Toto Süper Ligi Turgay Şeren Sezonunda Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu Kararlarının İçerik Analizi. *Sporda Performans ve Araştırmaları Dergisi*, Araştırma Makalesi, 10(3), 325-334. DOI: 10.17155/omuspd.497958.
- Talimciler, A. (2016). Sosyolojik Açından Futbol Fanatizmi. *Sosyoloji Dergisi*, 15, s. 91-104.
- WHO, Saldırganlık. <https://www.who.int/groups/violence-prevention-alliance/approach>, Erişim Tarihi: 24.11.2023.